

reki ter ga takoj obesi v senci, nikoli ne na solncu. Za rdeče, rožnato in vijoličasto perilo prilij milnici četrti del kisa, ki ohrani barve neizpremenjene. Tudi malo galuna je dobro raztopiti v vodi, kjer pereš pisano perilo.

Kako se snaži in lepša pohištvo na priprost način? Da ima človek res prijazno, udobno stanovanje, pač ni treba, da je vse razkošno, dragoceno. Ni tu potrebno, da so poedini komadi pohištva bogvekakako umetno izrezljani. To je predrago in vsi tega ne zmoremo, večina izmed nas se mora zadovoljiti s priprostim navadnim slogom in s praktično obliko. Pač pa je neobhodno potrebno, da se pohištvo zna varovati. I najpriprostejše pohištvo, ki je dobro povoščeno, podrgnjeno in blesteče, zadobi v svoji čistosti in lesku lepšo zunanost.

Ako se moramo celo zadovoljiti s kakim komadom iz surovega nepobarvanega lesa, si lahko odpomoremo in mu damo lep, distingviran blesek. Ako pobarvamo belo nepobarvano pohištvo z orehovim izvlečkom in potem povoščimo, podrgnemo, da se leskeče, pa smo na priprost način okrasili svoj dom.

Navadno se orehov izvleček dobi, ako se posuši zelena lupina dozorevajočega oreha. Na približno 1 l vode vzemi 200 g posušenih lupin in jih kuhaj kake dve ure. Ako ta preparat potem hitro precediš (filtriraš) in spraviš v steklenice, ga lahko ohraniš tudi več let. Kadar ga rabiš, ga lahko razredčiš, kolikor želiš; a moraš seveda prej poskusiti na kakem koščku lesa.

Ta orehov izvleček se raztegne po lesu z navadnim čopičem. Ako hočeš lesu pustiti one dozdevne lesne žile, jih potegne bodisi z vilicami ali pa z glavnikom, predno se barvilo posuši.

Ko je les zopet suh, ga povošči s pripravnim voskom za les in pohištvo ter dobro podrgni, da se lepo sveti in leskeče. Ako hočeš še lepše, pa nazadnje lahko še polakiraš pohištvo z brezbarvnim lakom. Ros.

IZ NAŠE SKRINJE.

NAŠI GORENJC. (Nadaljevanje.)

Božič. Dan pred Božičem imajo gospodinjne mnogo opravila s pečenjem potic in «poprtnjaka». Poprtnjak je hleb belega kruha, ki mora ostati cel prav do Sv. treh kraljev in mora biti na mizi vse tri božične večere, to je: na Sveti večer, na predvečer Novega leta in Sv. treh kraljev, ko se poprtnjak razreže. To delo navadno prevzame gospodar. Vsi člani družine ga dobé po en kos, ostalega pa razreže na toliko delov, kolikor glav živali ima pri hiši ter ga vsega mednje razdeli. Tudi pujski in kuretina so deležni poprtnjaka.

Otroci in tudi odrasli — ker takrat itak ni nujnega dela — pa tisti dan pred Božičem pridno pripravljajo in sestavljajo jaslice, ki so po nekaterih hišah posebno lepe. Božičnega drevesca (smrečice) Gorenjec ne ceni, češ, to je novotarija. In če ravno skoro hiša poseduje toliko smrekovega gozda, da ima malih smrečic v izobilju, vendar ne boš nikjer videl božičnega drevesca, pač pa le jaslice, katere so našim ljudem tako pri srcu, da si brez njih Božiča skoro misliti ne morejo.

Ko se stori mrak, dene gospodinja v lonec lopatico žerjavice, napolni skodelico z blagoslovljeno vodo in vtakne vanjo pušpanovo vejico. Gospodar potrese žerjavico z dišečim kadilom, se prekriza in začne glasno moliti. Nato gre z loncem v roki pokadit vse shrambe, živino in vsa gospodarska poslopja. Takoj za gospodarjem stopa eden izmed družine, noseč v roki skodelico z blagoslovljeno vodo in pridno škropi na desno in levo. Za njim pa hodi s sklenjenimi rokami ostala družina in pobožno odgovarja gospodarjevi molitvi. To kajenje in škropljenje se potem ponovi oba božična večera, t. j. na predvečer Novega leta in Sv. treh kraljev.

Na sveti večer pride na mizo samo mrzla večerja, bodisi solata, shlajeno kuhano sadje ali kaj podobnega. To pa v pobožen spomin na Kristusove starše Marijo in Jožefa, ki na ta večer nista imela nič gorkega v ustih.

Božični večer je pri nas skoro tako poln vrah kakor n. pr. Kresni večer. Najbolj razširjeno in običajno je «vlivanje svinca», ki se napravi tako-le:

Kos svinca se dene v železno posodo in postavi na ogenj, da se raztopi. Ta raztopljena se vlije potem v večjo posodo, napolnjeno z mrzlo vodo. Raztopljeni svinec se v mrzli vodi seveda takoj strdi in dobiva pri tem raznovrstne oblike, ki dostikrat več ali manj sličijo kakemu predmetu. Pripeti se, da dobi svinec v mrzli vodi podobo sveče. Potem je gotovo, da bo v teku leta pri hiši krst. Ako pa oblika spominja na mrtvaško glavo ali krsto, tedaj bo med letom kdo izmed družine umrl. Podoba harmonike ali venca pomeni poroko i. t. d.

Če je božična noč jasna in mesečna, zahajajo dekleta kaj rada h kaki stoječi vodi, v kateri vidijo svojo bodočnost, predvsem pa svojega bodočega moža. Ko se namreč dekle skloni proti vodi, vidi v njej poleg svoje podobe tudi podobo onega, ki ji je «namenjen». Ampak ta poskus menda ni prav varen, kajti Tomažinova babica iz Dupelja je vedela povedati, da je šla neko sveto noč njena sorodnica gledat k bližnjemu ribniku, če ji je kdo «namenjen». Toda — o groza — v ribniku je poleg svoje podobe ugledala podobo moža, ki je imel mrtvaško glavo. Tega se je tako prestrašila, da je kmalu potem umrla.

Na sveti večer, med 11. in 12. uro se med seboj razgovarja živina. Čuje in ume jo le

oni, ki je v popolni milosti božji. V Kovarju je neki pastirček, ki je imel svojo borno posteljo v hlevu, čul na sveti večer, kako je krava Sivka potožila svoji tovarišici Dimki: «Nekaj ti povem, Dimka. Letos bodo mene zaklali. Danes čez leto me ne bo več.»

To je pastirček dobro čul in je drugi dan povedal družini, a nihče mu ni hotel verjeti. Vsi so bili mnenja, da se mu je sanjalo. Gospodar, ki je prvotno res mislil zaklati Sivko, je potem nalašč zaklal drugo kravo, pa čujte, kaj se je zgodilo. Kmalu potem je gospodar gnal Sivko v bližnjo vas, hoteč jo oplemeniti. Kravi pa se je na ledeni poti izpodrsnilo in padla je tako nesrečno, da so jo vsled zadobljenih poškodb morali zaklati.

Na sveti večer se družina mudi večinoma okrog jaslic. Tam se nedolžno zabava in prepeva narodno-nabožne pesmi. Še celo stari dedek dene tedaj vivček iz ust in «pritisne» z drugimi vred.

Narodnih pesmi, ki se nanašajo na božično noč, imamo pri nas skoro brez števila. Le žal, da nam primanjkuje prostora, sicer bi objavila tu vsaj najbolj originalne. Naj zapišem eno, ki mi je bila že od nekdaj najbolj všeč. Pela jo je teta Špela, ko me je še ujkala na kolenih.

Perjatu moj,
le pejd' z menoj,
gréva v Betlehem nocoj.

Tam v štalici
na slamici
eni mali Bogec spi.

Ni srajčice,
ni rjuhice
ni obene odejice.

Osú in vov (vol)
je Ješka grov (grel)
k'je od mraza drgetov.

Sta pihala,
sta dihala,
sta s sapo gréla ga.

Do polnoči ne misli nikdo na počitek, ker se je treba pripraviti na polnočnico. K polnočnici gre razun malih otrok ali kakega prav starega deda ali babice vsa družina. Ko pa pridejo iz cerkve domov, poležejo po klopeh, po tleh ali kjer si že bodi. Na svojo posteljo se Gorenjec v sveti noči nikakor noče vleči, to pa zato, da s tem počasti spomin na Sveto družino, ki tisto noč, ko se je rodil Kristus, tudi ni mogla počivati na svojih ležiščih.

Sveti dan držimo pri nas za največji praznik v letu in ta dan se vsakdo udeleži treh sv. maš. Ves ostali dan se praznuje s tem, da ostaja vsa družina lepo doma. Priti mora le kaj izredno nujnega, da gre kdo od doma. Tudi gostilne so na božični dan prazne. Vsa količkaj odložljiva opravila se prihranijo za drugi dan, to je štefanovo, ki je že bolj navaden praznik. — (Dalje prih.) **Manica.**

KNJIŽEVNA POROČILA

G. Mazzini: «**Dolžnosti človeka**». Posl. dr. Alojz Gradnik. Izdala Jg. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani. Cena Din. 25.

Mazzinija prišteva splošna zgodovina med prve duhove, ki so s pisano besedo bistveno sodelovali pri preoblikovanju in snovanju modernih narodnih držav ter dali marsikatero smernico sodobni in bodoči človeški družbi. Za nas žene je Mazzini še posebe zanimiv, ker povdarja, da je črpal podlago vsem svojim socialnim in političnim principom iz enostavnega lastnega družinskega življenja ter pripisuje veliko važnost družini in osvoboditvi žene. V knjižici «Dolžnosti človeka» pravi: «Republikanska čuvstva moje matere so me učila iskati v svojem bližnjem človeka, ne bogataša ali močočnika; in nezavedna preprosta krepost očetova me je navadila občudovati tiho, neopaženo čednost samozatajevanja.»

Pet let ginekologije in porodništva. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din. 60, s poštnino Din. 61.50. Dr. Alojz Zalokar, ravnatelj bolnice za ženske bolezni v Ljubljani, poroča v tej knjižici o ginekološkem in porodniškem delu v tem zavodu za dobo petih let, odkar obstoji nova bolnica. Poročilo je namenjeno predvsem strokovnim zdravniškimi krogom; zanimivo pa je tudi za one, ki se po poklicu bavijo z javnozdravstvenimi vprašanji. Večini naših čitateljic seveda ne moremo te knjige priporočiti, ker je že po obilici visokih znanstvenih izrazov neumljiva vsakemu, ki se ne peča s to stroko.

«**Žrtve**». Spisal dr. Fr. Zbašnik. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din. 24, vezana Din. 34, poštnina Din. 2 več. Zopet smo dobili knjigo, ki vsebuje prijetno, zanimivo in poljudno povest. Čitateljica jo bo čitala s tako naslado, kakor je nekoč vživala Jurčičeve in Krstnikove povesti. Knjižga ima pa tudi drugače veliko vrednost, saj predstavlja točno zrcalo naših zadnjih političnih in vsakdanjih podeželskih razmer, katere ima vsakdo še jasno pred očmi.

«**Moč preteklosti**». Spisala V. J. Križanovska, poslovenil I. Vouk. Tiskarna «Edinost» v Trstu. Križanovska je priznana ruska pisateljica; njeni spisi so takoj razprodani in so skoro vsi izšli že v ponovnih izdajah. Pisateljica ljubi predvsem tajinstvenost, tajne sile z onostranskega sveta, skrivnostne uplive preteklih življenj. Vsled tega imajo njeni spisi neko posebno privlačnost, z neverjetno napetostjo silijo čitatelja, da jih čita nepretrgoma do konca. «Moč preteklosti» je roman, katerega so prevedli že na mnoge jezike. Slovenski prevod se dobi pri «Edinosti», v Štokovi knjigarni in tudi v uradih «Ženskega dobrodruženja», v Gorici pa v «Nar. knjigarni». Cena L. 6.—, po pošti priporočeno L. 7.40,